

ВИСНОВОК РЕЦЕНЗЕНТА

щодо дисертаційного дослідження **Зімнікова Олега Олександровича**
**«Формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у
процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану»**,
поданого на здобуття ступеня доктор філософії за спеціальністю 011 Освітні,
педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Актуальність теми виконаної роботи. Повномасштабна війна, яка триває уже більше трьох років, супроводжується дією стрес-чинників та негативно відображається як на показниках фізичного, так і психоемоційного стану військовослужбовців усіх військових спеціальностей. Стрес-чинники несуть загрозу життю військовослужбовців, негативно впливають на стан їхнього психічного і соматичного здоров'я, знижують ефективність навчально-бойової діяльності або призводять до її зриву. Стрес запускає своєрідну ланцюгову реакцію, що, зі свого боку, викликає ряд характерних психосоматичних симптомів.

Враховуючи зазначене вище та погоджуючись з дисертантом, що зазначена проблема досі не отримала належного висвітлення у вітчизняній педагогічній науці, хочемо відзначити, що подане на рецензію дисертаційне дослідження **«Формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану»** є актуальним.

Ступінь обґрунтованості результатів дослідження, їх вірогідність і новизна. Використання сучасної методології наукового пошуку, визначення методів дослідження у відповідності до ступеня їхньої необхідності, об'єктивності, надійності та валідності щодо репрезентованого дослідження, обґрунтування актуальності проблематики дослідження надали можливість дисертанту в цілому правильно визначити об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, уточнити понятійний апарат дослідження, котрий в повному обсязі розкриває зміст представленої теми і ті ключові аспекти, які ґрунтовно висвітлює автор. Ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлена й використанням широкої джерельної бази (список використаних джерел включає 273 найменування, з яких 46 - іноземною мовою) та належною апробацією отриманих результатів. Дисертаційна робота має беззаперечну наукову новизну, оскільки в ній вперше обґрунтовано та розроблено методику формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану, провідна ідея якої полягає у диференціації ігрових амплуа курсантів з урахуванням їх індивідуально-психологічних властивостей (темпераменту, характеру, спрямованості особистості) у ході проведення спортивних ігор (футболу, волейболу, баскетболу) під час різних форм фізичного виховання; обґрунтовано критерії оцінки результативності методики формування стресостійкості курсантів

засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану (когнітивний, емоційний, поведінковий, психологічний та фізіологічний); удосконалено: процес формування стресостійкості та відновлення фізичного й психоемоційного стану курсантів під час навчально-бойової діяльності засобами спортивних ігор, що передбачає диференціацію ігрових амплуа курсантів у спортивних іграх з урахуванням їх індивідуально-психологічних властивостей; подальшого розвитку набули питання впливу негативних стрес-чинників навчально-бойової діяльності на рівень психічного та фізичного здоров'я військовослужбовців, особливостей прояву соматичних та психологічних симптомів стресу у курсантів та офіцерів, питання ефективності різних видів рухової активності у формуванні стресостійкості курсантів, а також питання мотивації курсантів до застосування спортивних ігор для формування їх стресостійкості та відновлення фізичного й психоемоційного стану.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Структура та обсяг дисертаційної роботи відповідає визначеним вимогам, дисертація традиційно складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Рукопис дисертації достатньо проілюстрований таблицями та рисунками, що значно покращує сприйняття представленого матеріалу, візуальної. Список використаної літератури оформлений відповідно до правил бібліографічного запису. Стиль викладення аналітичних розвідок, провідних теоретико-методичних положень та отриманих результатів характеризуються науковістю, логічністю та лаконічністю, про що свідчать сформульовані висновки до розділів роботи. Висновки дисертаційного дослідження відповідають поставленим меті і завданням.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих роботах. Основний зміст роботи повною мірою викладено у достатній кількості публікацій, серед яких: 3 статті у міжнародних виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus, Web of Science та Index Copernicus; 4 статті у наукових фахових виданнях України; 11 публікацій апробаційного характеру; 9 публікацій виконано одноосібно.

Рекомендації з використання результатів дослідження. З огляду на актуальність проблеми дослідження, її недостатню розробку в освітній теорії та практиці впровадження результатів дослідження в освітню практику є педагогічно вмотивованим. Вважаємо, що положення та результати рецензованого дисертаційного дослідження можуть бути використані науково-педагогічним складом кафедр фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту ВВНЗ під час розроблення навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка»; командирами курсантських підрозділів під час організації

спортивно-масової роботи, ранкової фізичної зарядки та самостійної роботи курсантів. Розроблена методика може бути адаптованою до освітнього процесу фізичного виховання курсантів ВВНЗ зі специфічними умовами навчання.

Зауваження і недоліки роботи. Загалом позитивно оцінюючи роботу О.О. Зімнікова, варто, на нашу думку, вказати на проблемні місця у даному дослідженні та сформулювати рекомендації щодо їх усунення:

1. В ході теоретичного аналізу літературних джерел щодо стану розробленості досліджуваної проблеми, здобувач не завжди чітко висловлює власну думку щодо теоретичних положень та потрактувань окремих понять, висвітлених у наукових доробках інших дослідників.

2. Визначаючи організаційно-педагогічні умови формування психоемоційної стійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану, автору варто було б більш ґрунтовно розкрити особливості їх реалізації через зазначені в Моделі принципи.

3. На нашу думку, зміст дисертації значно виграв би, якби О.О. Зімніков у додатках розмістив практичні рекомендації, щодо використання основних положень та результатів дослідження командирами курсантських підрозділів під час організації та проведення спортивно-масової роботи, ранкової фізичної зарядки та самостійної роботи курсантів.

4. Автору слід звернути увагу на оформлення списку використаних літературних джерел відповідно до вимог, а саме: літературні джерела в межах дисертації повинні бути оформлені в єдиному обраному стилі. Згідно із наказом МОН № 40 від 12.01.2017 на вибір можна використовувати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» ДСТУ 8302:2015 з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) або інший з рекомендованого переліку стилів, які є загальновживаними в зарубіжній практиці оформлення наукових робіт.

5. У тексті дисертації не завжди коректно розставлені посилання на літературні джерела, зустрічаються стилістичних та граматичні помилки.

Загальні висновки. Наведені зауваження не впливають на загальне позитивне враження від рецензованого дисертаційного дослідження. На нашу думку, дисертаційну роботу Зімнікова Олега Олександровича «Формування стресостійкості курсантів засобами спортивних ігор у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану», подану на здобуття наукового ступеня доктор філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка можна вважати самостійно виконаною та завершеною науковою працею, що за своїм змістом, обґрунтованістю одержаних висновків та новизною отриманих результатів відповідає чинним вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.) і може бути рекомендованою до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

РЕЦЕНЗЕНТ:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри здоров'язбережувальної
освіти та фізичної рекреації
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

